

TEKSTILNA INDUSTRIJA

Tekstilna industrija predvojne Jugoslavije se je razvila iz starih tekstilnih strojev iz Češkoslovaške in Poljske. Glavna značilnost te industrije je bila njena zastarelost. Druga njena značilnost je bila ta, da je bila v glavnem tkalna industrija in da smo morali predivo še nadalje uvažati. Med drugo svetovno vojno je imel motor mnoge tovarne demontirati in odpeljati, mnoge pa so bile poškodovane. Vendar je bila proizvodnja že leta 1947 za 6 odstotkov večja kakor pred vojno.

Od osvoboditve do danes smo se zelo trudili, da bi odstranili veliko neskladnost med zmogljivostmi predilnic in tkalnic zlasti v bombažni industriji. Montirali smo 105.000 modernih vreten za bombaž v Prištini, Sinju, Mostarju, Stipu in Zagrebu in dobili nove zmogljivosti za okrog 12.400 ton bombažnega prediva na leto.

V industriji volne smo postavili kombinat v Tetovu z zmogljivostjo okrog 1.900 ton prediva, medtem ko smo zmogljivost tovarne v Grdelici povečali za 270 ton prediva in 550.000 kv. metrov volnenih tkanin na leto.

Zgradili smo prav tako nov kombinat naravnih svile v Titovem Velesu z zmogljivostjo 70.000 ton greža in 100 ton sukanca na leto.

Razen tega smo zgradili ali znatno povečali tudi nekatere druge zmogljivosti: tkalnico v Livnu, tovarno v Leskovcu, tovarno viskoze v Loznici (v gradnji) itd.

Tekstilna industrija je predvsem, razen industrije konoplje, navezana na uvoz surovin. Za uvoz surovin, kemikalij, barv, utencilij in drugega materiala moramo dati velike vsote deviz. Tako smo v obdobju od 1952 do 1954 uvozili povprečno na leto:

25.300 ton bombaža, 6.600 ton umetnih vlaken in 3.400 ton prane volne boljše kakovosti.

Obseg tekstilne industrije na splošno od konca vojne dalje raste, čeprav je bil ta porast v posameznih letih (med 1946 in 1954) zelo neenakomeren, tako da za posamezne artikle še nismo dosegli proizvodnje iz prejšnjih let. To neenakomernost je povzročilo predvsem gibanje cen surovin na svetovnem trgu ter možnosti nabave in prevoza. Tako je bilo na primer med korejsko vojno zelo težko dobiti bombaž in volno.

Posebno se je povečala proizvodnja konfekcije. Izdelava konfekcije raste po vsem svetu, pa tudi pri nas, ker je bolj racionalna in bolj dostopna širokim potrošniškim množicam.

Omeniti moramo tudi nove proizvode, ki jih naša tekstilna industrija pred vojno sploh ni izdelovala: proizvodi iz polivinila, ki v mnogih primerih nadomeščajo tekstilne proizvode (lani smo izdelali 3.000 ton polivinila v prahu), proizvode iz uvoženega prediva iz nylona in podobnih vlaken, in končno domača proizvodnja umetnih vlaken, ki jo pripravljajo v Loznici.

Tovarna viskoze, ki jo gradijo v Loznici, predstavlja največji objekt naše tekstilne industrije. Z zmogljivostjo okrog 20.000 ton umetnih vlaken bo dokaj pripomogla k razvoju tekstilne industrije sploh. Najvažnejše pa je, da bo znatno ublažila težave glede preskrbe s surovinami. Omenjena tovarna bo začela obratovati l. 1958.

S porastom tekstilne industrije pa ni rastla vzporedno tudi kakovost. Krivdo za slabšo kakovost nekaterih proizvodov pa ne smemo iskati v kakovosti

najvažnejših surovin, ki jih uvažamo, kajti te so boljše kakor pred vojno. Eden izmed bistvenih činiteljev, ki je vplival na nezadostno izbiro in kakovost je velika možnost prodaje tekstilnih proizvodov. Moramo pa pripomniti, da se je v zadnjih letih stanje v tem pogledu izboljšalo. Vendar na splošno še ne zadovoljuje, ker kakovost nekaterih proizvodov še vedno zaostaja za predvojno.

Zmogljivosti naše tekstilne

industrije še vedno niso popolnoma izkoriščene, zlasti zato, ker moramo večino surovin uvažati. Razen tega je dobršen del strojev, posebno tkalnih, popolnoma zastarel, kar zahteva rekonstrukcijo in modernizacijo.

Ravno sedaj so v izdelavi načrti za rekonstrukcijo. Tu zavzema tekstilna industrija vidno mesto glede na njen pomen, ki ga ima za ohranitev in dvig življenjske ravni. Pri teh načr-

tih bodo posebno upoštevali potrebo, da naša povečana proizvodnja čim bolj izkoristi domače surovine, po drugi strani pa težimo za tem, da povečamo proizvodnjo domačih surovin in izboljšamo njihovo kakovost.

Rekonstrukcija, modernizacija in razširitev surovinske baze bo omogočila, da bo tekstilna industrija lahko več prispevala k ureditvi trga in cenejši preskrbi prebivalstva.

V. L.

Povečanje tekstilne proizvodnje

Lani je bila tekstilna proizvodnja povprečno za 43 odstotkov večja kakor pred vojno in je znašala povprečno na vsakega prebivalca:

9,7 kv. metrov bombažnih tkanin, 1,2 kv. metrov volnenih tkanin in 1,7 parov nogavic.

Največje je povečanje v proizvodnji konfekcije (perila skoraj trikrat, oblek nad šestkrat). Izdelava konfekcije pa bi se lahko še bolj povečala, pod pogojem, da izboljša kakovost (zlasti oblek).

Za našo tekstilno industrijo ima največji pomen proizvodnja prediva. Pred vojno smo bili prisiljeni uvažati že prede-

lan bombaž — predivo. Poleg surovin smo torej morali plačati inozemstvu tudi delo predelave, namesto da bi ga sami predelovali.

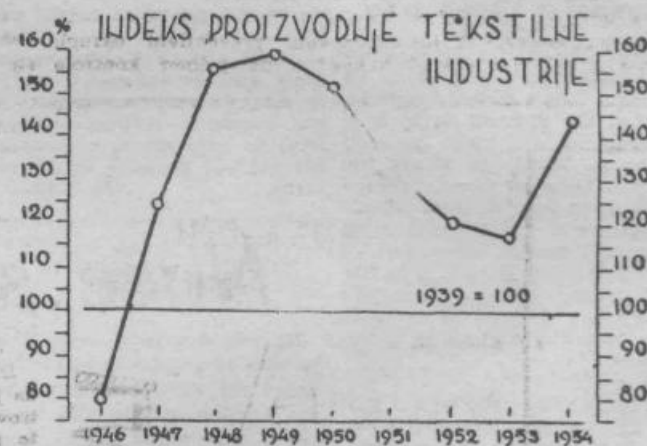
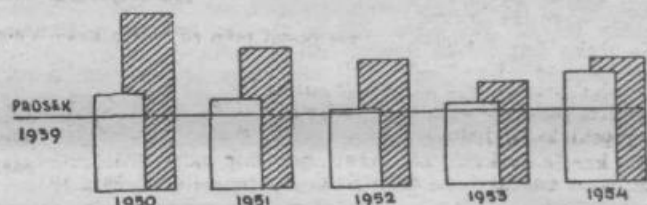
Kljub občutno povečani proizvodnji pa nismo dosti napredovali v potrošnji volne in bombaža na posameznega prebivalca. Po nekaterih podatkih, ki jih prinašamo v priloženem grafikonu, se je potrošnja na posameznega prebivalca celo zmanjšala, tako da v tem po-

gledu spadamo med države s najnižjo potrošnjo v Južni Evropi. Na to je vplivalo povečanje števila prebivalstva, zmanjšanje uvoza in izvoz določenih količin tekstila.

(Treba je pripomniti, da ti podatki o potrošnji niso popolnoma zanesljivi, ker so zbrani in različno obdelani in jih je težko primerjati. Predpostavljamo pa, da vendarle dajejo neposameznega prebivalca celo zmanjšala, tako da v tem po-

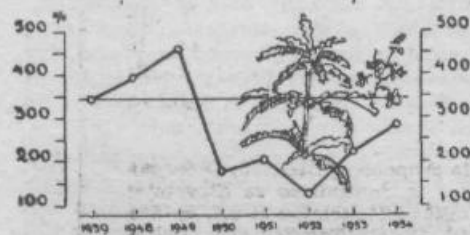

PROIZVODNJA BOMBAŽNIH (belo) IN VOLNENIH (črtkasto) TKANIN

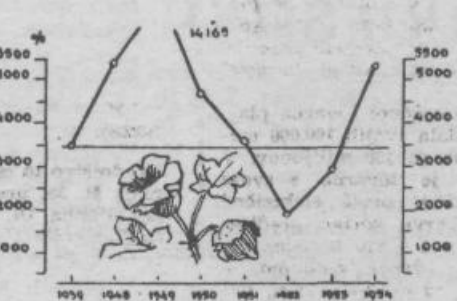

PROIZVODNJA TEKSTILNIH SUROVIN

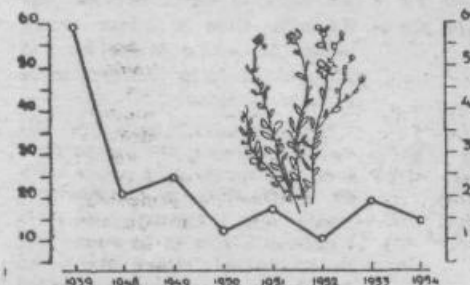
INDEKS PROIZVODNJE BOMBAŽA (v tonah)

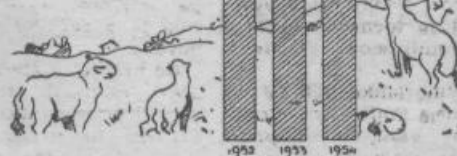
PROIZVODNJA STEBELJC KONOPLJE (v tisoč tonah)

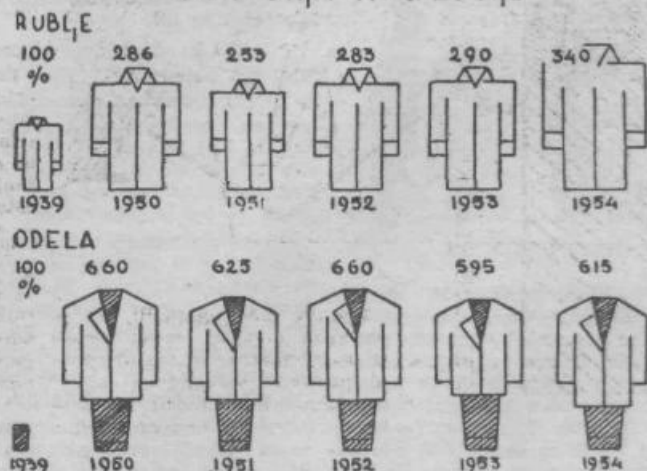
INDEKS PROIZVODNJE LANENIH STEBELJC (v tisočih tonah)

PROIZVODNJA VOLNE (v tisočih tonah)

PROIZVODNJA KONFEKCIJE

Domača proizvodnja tekstilnih surovin daleč zaostaja za potrebami in razvojem industrije. Samo pri bombažu smo preseglj predvojno proizvodnjo. Lanu in konoplje daje kmetijstvo manj kakor leta 1939.

Za volno nimamo zanesljivih podatkov iz predvojnega obdobja. V zadnjih letih smo dosegli določeno povečanje, hkrati s povečanjem števila ovac. Računajo pa, da bodo v prihodnjih desetih letih narastle potrebe po vol-

ni za 50%, tako da že sedaj planirajo določene ukrepe za nadaljnje povečanje proizvodnje.

Pričakovati je tudi, da se bo v prihodnjih letih znatno povečala proizvodnja bombaža, kar bi vsaj deloma olajšalo plačilno bilanco z inozemstvom.